

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX KADENCJA**

Warszawa, dnia 23 czerwca 2016 r.

Druk nr 218

Pan

Stanisław KARCZEWSKI

MARSZAŁEK SENATU

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Na podstawie art. 84 ust. 1 Regulaminu Senatu my, niżej podpisani senatorowie, wnosimy projekt uchwały

wzywającej Komisję Nadzoru Finansowego, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Prokuratora Generalnego do wyeliminowania z obrotu prawnego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej umów kredytowych indeksowanych w walucie obcej lub denominowanych w walucie obcej, zawierających w swojej treści niedozwolone klauzule umowne.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem uchwały upoważniamy senatora Grzegorza Biereckiego.

(-) Rafał Ambrozik	(-) Maciej Łuczak
(-) Grzegorz Bierecki	(-) Józef Łyczak
(-) Przemysław Błaszczyk	(-) Ryszard Majer
(-) Aleksander Bobko	(-) Robert Mamątow
(-) Margareta Budner	(-) Marek Martynowski
(-) Zbigniew Cichoń	(-) Łukasz Mikołajczyk
(-) Jerzy Czerwiński	(-) Andrzej Mioduszewski
(-) Dorota Czudowska	(-) Krzysztof Mróz
(-) Jan Dobrzyński	(-) Bogusława Orzechowska
(-) Robert Gawel	(-) Grzegorz Peczkis
(-) Adam Gawęda	(-) Marek Pęk
(-) Stanisław Gogacz	(-) Michał Seweryński
(-) Mieczysław Golba	(-) Andrzej Stanisławek
(-) Arkadiusz Grabowski	(-) Aleksander Szwed
(-) Andrzej Kamiński	(-) Antoni Szymański
(-) Waldemar Kraska	(-) Jan Żaryn

UCHWAŁA
SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia

wzywająca Komisję Nadzoru Finansowego, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Prokuratora Generalnego do wyeliminowania z obrotu prawnego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej umów kredytowych indeksowanych lub denominowanych w walucie obcej, zawierających w swojej treści niedozwolone klauzule umowne

Senat Rzeczypospolitej Polskiej wzywa Komisję Nadzoru Finansowego, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Prokuratora Generalnego do wykorzystania ustawowych uprawnień, ale także realizacji swoich normatywnych obowiązków, które doprowadzą do wyeliminowania z obrotu prawnego na terenie Rzeczypospolitej Polskiej umów kredytowych indeksowanych w walucie obcej lub denominowanych w walucie obcej, a zawierających w swojej treści tzw. klauzule abuzywne (niedozwolone klauzule umowne).

Umowy takie były powszechnie zawierane przez banki i są nadal realizowane. Oznacza to, że pomimo niezgodnych z prawem polskim zapisów, umowy te nadal wiążą konsumentów – kredytobiorców, narażając ich na nieuzasadnione straty finansowe.

Poszanowanie prawa polskiego, w tym także przestrzeganie praw konsumentów musi obowiązywać wszystkich uczestników obrotu prawnego na terytorium RP, nie wyłączając banków, które nie mogą mieć w tym względzie uprzywilejowanej pozycji.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej wzywa organy powołane do ochrony przestrzegania prawa, ażeby wykorzystwały swoje ustawowe kompetencje i podjęły działania w ramach ustawowych obowiązków. Senat Rzeczypospolitej Polskiej wzywa zatem Komisję Nadzoru Finansowego do niezwłocznej eliminacji z obrotu bankowego tych umów, Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów do niezwłocznego ich zbadania i wydanie odpowiednich decyzji oraz zakazanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a Prokuratora Generalnego do stwierdzenia czy – w związku z udzielaniem kredytów denominowanych lub indeksowanych w walutach obcych – nie doszło do popełnienia

przestępstwa oraz, czy uprawnione i zobowiązane do kontroli i nadzoru organy dopełniły wszelkich obowiązków przepisanych prawem.

UZASADNIENIE

W latach 2005–2008 miał miejsce masowy proceder udzielania przez banki kredytów w walutach obcych, a w szczególności kredytów denominowanych we frankach szwajcarskich oraz waloryzowanych (indeksowanych) kursem tej waluty. Jednym z wielu powodów rozwoju rynku kredytów w walutach obcych było nieoszacowanie ryzyka przez analityków bankowych i – co za tym idzie – kredytobiorców, ale przede wszystkim olbrzymia różnica w oprocentowaniu kredytów złotych i kredytów wyrażonych w walutach obcych. Skutkowało to brakiem zdolności kredytowej lub diametralnie mniejszą zdolnością kredytową dla konsumentów chcących zaciągnąć zobowiązanie w złotym polskim.

Należy jednak zauważyć, że kredyty „udzielane w walucie obcej” (najczęściej franku szwajcarskim) takimi w rzeczywistości nie były. Nie dochodziło bowiem do transferu waluty obcej od banku do kredytobiorcy, a jedynie do jej denominacji lub waloryzacji (indeksowania).

Szczegółowo – na skutek licznych skarg kredytobiorców – zagadnienie to przeanalizował Rzecznik Finansowy w swoim raporcie pt. „Analiza prawna wybranych postanowień umownych stosowanych przez banki w umowach kredytowych indeksowanych do waluty obcej lub denominowanych w walucie obcej zawieranych z konsumentami” z czerwca 2016 r. Raport ten należy uznać za bardzo rzetelny. Wskazane w nim przykłady stosowanych przez banki niezgodnych z prawem praktyk, jak np. dokonywanej de facto waloryzacji świadczeń wynikających z długoterminowych umów kredytów poprzez modyfikację w trakcie wykonywania tych umów (spłaty rat kredytowych) wysokości oprocentowania kredytu w zależności od aktualnej sytuacji rynkowej czy gospodarczej, jest zaprzeczeniem klauzul waloryzacyjnych w rozumieniu art. 358¹ § 2 Kodeksu cywilnego, który był tu stosowany pomimo obowiązywania przepisu szczególnego, tj. art. 69 ustawy – Prawo bankowe (zakazującego takich praktyk). Argumentacja prawna Rzecznika Finansowego jest trafna i przekonująca.

Należy jednak podkreślić, że bezdyskusyjnym przykładem niezgodnego z prawem działania banków jako autorów wzorców umów kredytowych, jest umieszczenie w nich licznych klauzul abuzywnych. Te zaś – w świetle art. 385¹ § 2 Kodeksu cywilnego – nie wiążą konsumenta, natomiast w myśl art. 479⁴³ Kodeksu postępowania cywilnego, prawomocny wyrok wydany w sprawie o uznanie postanowienia wzorca umowy za

niedozwolony ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania go do tzw. rejestru klauzul abuzywnych. W konsekwencji – jak stwierdził Sąd Najwyższy w uchwale wydanej w składzie siedmiu sędziów w dniu 20 listopada 2015 r. (III CZP/15) – „skutkiem wydania wyroku przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: SOKiK) względem osób trzecich jest to, że osoby te mogą powoływać się na skutki uznania klauzuli za niedozwoloną oraz zakaz jej stosowania wobec podmiotu, wobec którego to orzeczono”. Oznacza to, że w sytuacji kiedy SOKiK orzekł wobec zapisu umownego danego banku, że stanowi on niedozwoloną klauzulę umowną, to we wszystkich wzorcach umownych takiego banku zawartych ze wszystkimi klientami, także tymi, którzy nie brali udziału w postępowaniu przed SOKiK, taka klauzula nie obowiązuje. W pozostałym zakresie klienci innych banków – wobec klauzul identycznych, tożsamy lub podobnych – mogą powoływać się na takie klauzule, posiłkowo w postępowaniach sądowych, np. w przedmiocie stwierdzenia danej umowy za nieważną czy klauzuli umownej zawartej z innym bankiem za nieważną.

Wpisanie jednak klauzuli umownej do rejestru klauzul abuzywnych stanowi imperatyw w szczególności dla Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów do skontrolowania czy dany bank – wobec pozostałych klientów – nadal stosuje zapis takiej klauzuli abuzywnej oraz powinien stanowić co najmniej asumpt do kontroli wzorców umownych w pozostałych bankach.

Należy również wspomnieć, że w dniu 17 kwietnia 2016 r. zaczęła obowiązywać nowelizacja ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którą – w dużym skrócie – abstrakcyjna kontrola postanowień wzorców w zakresie ich abuzywności została przekazana do kompetencji decyzji administracyjnych wydawanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Niezależnie jednak od tego, czy dana klauzula umowna została uznana za niedozwoloną w drodze kontroli abstrakcyjnej czy incydentalnej, nie wiąże ona konsumenta (kredytobiorcy). Luka, która wskutek tego powstanie w umowie, może być wypełniona w drodze zastosowania odpowiednich przepisów prawa o charakterze dyspozytywnym. Jeśli taki przepis nie istnieje, to niedozwolone postanowienie umowne nie obowiązuje w całości konsumenta, tj. kredytobiorcę, ale także kredytobiorców będących stronami umów w tym samym banku i zawierających takie same zapisy.

Przykładów niedozwolonych klauzul umownych znajdujących się w umowach kredytowych waloryzowanych albo denominowanych (indeksowanych) w walutach obcych, w tym zwłaszcza we franku szwajcarskim, jest bardzo wiele.

Jako przykład można podać następujące klauzule:

- nr 5743 – wyrok SOKiK z dnia 27 grudnia 2010 r. (XVII AmC 1531/09) w sprawie BRE BANK S.A. w Warszawie, zgodnie z którym m.in. bank nie może mieć dowolności w zakresie wyboru kryteriów ustalenia kursu CHF w swoich tabelach kursowych, a przez to kształtowania wysokości zobowiązania klientów, których kredyty waloryzowane są kursem CHF. Bank przyznał sobie w sposób niedozwolony prawo do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem CHF poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wartości spreadu walutowego (różnicy pomiędzy kursem sprzedaży a kursem zakupu waluty obcej),
- nr 5622 – wyrok SOKiK z dnia 3 sierpnia 2012 r. (XVII AmC 5344/11) w sprawie Banku BPH S.A. z siedzibą w Krakowie, zgodnie z którym tzw. kredyt udzielony w CHF był w rzeczywistości kredytem denominowanym w walucie obcej,
- nr 3178 – wyrok SOKiK z dnia 14 grudnia 2010 r. (XVII AmC 426/09) w sprawie Banku Millenium S.A. w Warszawie, zgodnie z którym m.in. kurs waluty obcej nie może być ustalany w sposób dowolny i arbitralny przez bank,
- nr 3016 – wyrok SOKiK z dnia 9 kwietnia 2010 r. (XVII AmC 959/09),
- nr 4107 – wyrok SOKiK z dnia 24 lipca 2012 r. (XVIII AmC 285/11),
- nr 4704 – wyrok SA w Warszawie z dnia 10 lutego 2012 r. (VI ACa 1460/11),
- nr 1797 – wyrok SOKiK z dnia 6 sierpnia 2009 r. (XVII AmC 624/09) w sprawie Lukas Banku S.A. z siedzibą we Wrocławiu (obecnie Credit Agricole Bank Polska S.A. z siedzibą we Wrocławiu),
- nr 6068 – wyrok SOKiK z dnia 24 sierpnia 2012 r. (XVII AmC 2600/11) w sprawie BRE Banku S.A. z siedzibą w Warszawie.

Dalsze funkcjonowanie w obrocie prawnym umów kredytowych denominowanych lub indeksowanych w walucie obcej zawierających klauzule abuzywne stanowi pogwałcenie porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Wobec powyższego zasadne i konieczne jest wezwanie Komisji Nadzoru Finansowego do niezwłocznego zbadania oraz doprowadzenia do wyeliminowania z treści kontraktów

takich zapisów. Komisja Nadzoru Finansowego posiada w tym zakresie uprawnienia, ale i obowiązki, których podstawą normatywną są przepisy art. 133 i nast. ustawy – Prawo bankowe.

Podobnie Senat RP wzywa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów do niezwłocznego zbadania na możliwie najszerszą skalę wzorców umownych będących podstawą udzielonych tysiącom kredytobiorców długoterminowych kredytów denominowanych czy też indeksowanych w walutach obcych i wydanie odpowiednich decyzji oraz zakazanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, a więc wykonanie obowiązków wynikających z art. 23b i nast. ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wzywa się również Prokuratora Generalnego do wykorzystania uprawnień wynikających z art. 2 i 3 ustawy – Prawo o prokuraturze i podjęcia niezbędnych czynności w celu stwierdzenia czy – w związku z udzielaniem kredytów denominowanych lub indeksowanych w walutach obcych – nie doszło do popełnienia przestępstw na masową skalę oraz czy uprawnione i zobowiązane do kontroli i nadzoru organy dopełniły wszelkich obowiązków przepisanych prawem, a w sytuacji przewidzianej przez prawo – ścigania z urzędu winnych popełnionych przestępstw.

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
